

Nr 90.

Herr **Poppius m. fl.**, *angående viss garanti åt de svenska sockerfabriksaktiebolagen.*

Genom statens prisreglerande åtgärder på den inhemska sockermarknaden under krisåren begränsades prisstegringen å socker inom landet högst avsevärt i jämförelse med prisstegringen å övriga varugrupper. Detta belyses av nedanstående sammanställning över den procentiska prisstegringen sedan 1913—1914 dels å socker, dels å samtliga viktiga varugrupper enligt Svensk Handelstidnings generalindex. Siffrorna hänföra sig i båda fallen till partipriser.

	Prisindex å socker.	Generalindex för partipriser.
¹ / ₇ 1913— ³⁰ / ₆ 1914	100	100
1915	103	145
1916	109	185
1917	111	244
1918	136	339
1919	195	330
1920	247	347
1921	249	211

Under de fyra första krigsåren var prisstegringen å socker mycket obetydlig. Först år 1919 steg sockerpriset till 95 procent över prisläget före kriget. Den allmänna varuprisnivån hade emellertid då stigit med 230 procent. Under 1920 låg generalindex 100 procent högre än sockerprisets indexsiffra och först med det starka allmänna priset under år 1921 kommer den allmänna varuprisnivån något lägre än priset för socker.

Att det varit av synnerligen stor betydelse för hela vår folk-

Bihang till riksdagens protokoll 1922 4 saml. 24 häft. (Nr 88—91.) 2

hushållning att vi tack vare vår inhemska betodling kunnat genom egen sockerproduktion icke blott i huvudsak täcka vårt sockerbehov utan även kunnat köpa sockret till ett i jämförelse med prisläget för övrigt synnerligen billigt pris, torde icke här behöva närmare utvecklas.

På grund av sedan 1920 starkt fallande priser på den utländska sockermarknaden står vårt lands betodling emellertid innevarande år i ett synnerligen brydsamt läge. Vid förberedande underhandlingar mellan Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget och representanter för betodlarna angående prissättningen av 1922 års betodling har bolaget förklarat sig icke kunna erbjuda mer än kr. 2: 20 per 100 kg. betor vid höstleverans under förutsättning av ett sockerpris inom landet å krossad melis av 54 öre exklusive skatt. Vid ett öres lägre eller högre pris per kg. än 54 öre skulle priset per 100 kg. betor sjunka resp. stiga med 10 öre. De erbjudna villkoren betyda att vid ett sockerpris exklusive skatt av 44 öre, ett sockerpris som på grund av den utländska sockermarknadens tryckta och osäkra läge icke är uteslutet, skulle betodlarna få endast kr. 1: 20 per 100 kg. betor, d. v. s. föga mer än hälften än före kriget, då grundpriset vid höstleverans utgick med kr. 2: 20 per 100 kg. betor.

Att odla betor till ett så lågt pris som här erbjudits, när arbetslönerna och priser på för odlingen behövliga förnödenheter fortfarande äro vida högre än före kriget, skulle vara ruinerande för jordbruket. Inför en sådan situation tvingas jordbrukarna att helt nedlägga betodlingen och i stället övergå till mindre kostsamma och förlustbringande odlingar.

Nedläggning av betodlingen skulle emellertid medföra icke blott förluster för det betodlande jordbruket utan även stor arbetslöshet och ödesdigra konsekvenser för hela vår folkhushållning. Det synes oss därför vara nödvändigt att åtgärder vidtagas till produktionens skydd från statsmakternas sida, så att dessa olägenheter i möjligaste mån avvärjas.

Med stöd av utförda produktionskostnadsberäkningar kan man fastslå, att betodlingen under 1922 behöver ett grundpris av kr. 3: 50 per 100 kg. betor, för att odlingen skall bära sig under mera gynnsamma förhållanden. Under mindre gynnsamma förhållanden bliva produktionskostnaderna avsevärt högre. På grund av att ett

betydande överskott av socker väntas förefinnas vid detta konsumtionsårs slut föreligger emellertid ej behov att upprätthålla odlingen i samma utsträckning som under de närmast föregående åren. Ett grundpris av kr. 3:50 per 100 kg. betor vid höstleverans torde därför vara tillräckligt för att möjliggöra betodling i den för år 1922 behövliga omfattningen.

För att säkerställa ett betpris, som gör det möjligt att under år 1922 upprätthålla betodlingen i den önskade omfattningen, kräves enligt vårt förmenande ovillkorligen ett ingripande från statens sida. Detta ingripande synes oss kunna ske genom att av riksdagen efter dåvarande regeringens förslag antagna nu gällande statsgaranti gent emot sockerfabrikerna samt importmonopol för socker utsträcktes att omfatta även nästa konsumtionsår. Visserligen uttaladss vid förra riksdagen att statsgaranti för efter år 1921 skördade betor ej borde ifrågakomma. Den nuvarande för betodlingen så ytterligt kritiska situationen motiverar emellertid enligt vårt förmenande till fullo, att denna garanti, som av statsmakterna infördes under krisåren, utsträcker över ännu ett år.

Med stöd av det anförda få vi därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att — under förutsättning att Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget och Mellersta Sveriges Sockerfabriks Aktiebolag förbinda sig att till odlare av sockerbetor för deras räkning under år 1922 utbetala ersättning i huvudsaklig överensstämmelse med ovan uttalade grunder — staten må gent emot bemälda bolag ikläda sig garanti för kostnaderna för inköp och förädling av 1922 års betskörd av samma innebörd, som den för 1921 års betskörd gällande.

Stockholm den 19 januari 1922.

Dan. Poppius.

P. Nilsson

Sven Persson.

Th. Gardell.

i Bonarp.

Carl Arv. Andersson.

Hugo Karlström,

Lummelunda.

Bj. Holmgren.

J. Fjellman.